

Sygn. akt I PK 65/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa J. R.

przeciwko K. M.

z udziałem interwenienta ubocznego P. S.A. w W. Inspektoratu w N.

o ustalenie i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 listopada 2016 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 6 października 2015 r., sygn. akt III APa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 1800 (jeden tysiąc
osiemset) zł.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w N. ustalił, że wypadek pracownika J. R. z dnia 4 listopada 2005 r. jest wypadkiem przy pracy, a nadto zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty po 1.524,33 zł miesięcznie tytułem renty uzupełniającej, kwotę 54.875,88 zł tytułem wyrównania renty, a w pozostałej części powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

W wyniku rozpoznania apelacji pozwanego Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 6 października 2015 r. zmienił zaskarżone orzeczenie w ten sposób, że tytułem renty uzupełniającej zasądził od pozwanego na rzecz powoda za okres od

dnia 1 marca 2012 r. do dnia 30 kwietnia 2012 r. kwotę po 1.429,33 zł miesięcznie, a od dnia 1 maja 2012 r. na przyszłość kwotę po 1.229,33 zł miesięcznie. Nadto zasądzoną kwotę 54.875,88 zł obniżył do sumy 51.455,88 zł i orzekł o kosztach procesu.

Sąd drugiej instancji uznał, że ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego są prawidłowe. Przyczyną wypadku przy pracy był niewłaściwy sposób wykonywania prac i czynności związanych z demontażem płyt szalunkowych na budowanym zbiorniku wody mineralnej. Sąd wykluczył możliwość przyczynienia się powoda do wypadku, a sporządzona opinia biegłego z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy wyjaśnia sporne kwestie, zwłaszcza w kwestii przyczyn wypadku przy pracy przez wymienienie szczegółowych zaniedbań pracodawcy. Stąd też Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko odnośnie wysokości przyznanego powodowi zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł. Jednocześnie zaaprobował konieczność poszerzenia postępowania dowodowego w sferze oceny rozmiaru zwiększonych potrzeb powoda, a w konsekwencji dokonał korekt zasądzonych kwot tytułem renty uzupełniającej.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wywiódł pozwany. Zaskarżył on wyrok w całości i zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego (art. 381 k.p.c., 279 k.p.c. w związku z art. 378 k.p.c., art. 11 k.p.c.) oraz prawa materialnego (art. 453 k.c., art. 415 k.c., art. 362 k.c. art. 118 k.c. w związku z art. 442¹ k.c. i art. 445 § 1 k.c.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., a mianowicie:

- w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w kwestii, czy możliwe jest dokonanie odmiennych ustaleń przez sąd cywilny w zakresie przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody w sytuacji, gdy o okoliczności będącej jej źródłem wypowiedział się sąd karny; nadto, czy sąd jest uprawniony do powołania biegłego wbrew sprzeciwowi strony postępowania i czy sąd jest związany stanowiskiem strony co do osoby biegłego;

- skarga jest oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny zaniechał realizacji funkcji rozpoznawczej i kontrolnej sądu.

Mając na uwadze powyższe skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z obowiązkiem orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zasługuje na uwzględnienie. Badanie sprawy podczas przedsądu ma na celu weryfikację, czy skarga kasacyjna spełnia wymóg określony w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a mianowicie została skonstruowana na podstawie ustawowej przesłanki. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazał na dwie podstawy, tj. istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W ten sposób wyznaczył pole badawcze przedsądu.

Istotne zagadnienie prawne wymaga od skarżącego wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na podstawie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01,

OSNP 2004 nr 9, poz. 158). Zakreślone ramy tej podstawy przedsądu korelują w naturalny sposób z funkcją skargi kasacyjnej. Jak powszechnie wiadomo, sąd kasacyjny nie jest sądem trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący nie zdołał przekonać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w kwestii możliwości ustalenia przyczynienia się pracownika do wypadku w razie gdy o winie pracodawcy orzeczono już w wyroku karnym. Wywołana kwestia jest w sposób dostateczny wyjaśniona w judykaturze, jak i doktrynie. W świetle uregulowania przyjętego w art. 11 k.p.c. nie budzi wątpliwości, że sąd cywilny związany jest ustaleniami prawomocnego skazującego wyroku karnego co do popełnienia przestępstwa oraz wyrządzenia tym przestępstwem szkody. Oznacza to, że w postępowaniu cywilnym pozwany nie może bronić się zarzutem, że nie popełnił przestępstwa, za które wcześniej skazany został prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym, ani też, że przestępstwem tym nie wyrządził szkody. Związanie dotyczy ustalonych w sentencji wyroku znamion przestępstwa, a także okoliczności jego popełnienia dotyczących czasu, miejsca, poczytalności sprawcy itp. Wszelkie inne ustalenia prawomocnego, skazującego wyroku karnego, wykraczające poza elementy stanu faktycznego przestępstwa, nie mają mocy wiążącej dla sądu cywilnego, nawet jeśli zawarte są w sentencji wyroku. Nie są wiążące okoliczności powołane w uzasadnieniu wyroku. Sąd cywilny może więc czynić własne ustalenia w zakresie okoliczności, które nie dotyczą popełnienia przestępstwa, mimo że pozostają w związku z przestępstwem. Ustalenia te mogą różnić się od tych, których dokonał sąd karny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2005 r., III CK 642/05, Legalis nr 268767; Ryszard Sadlik, Znaczenie wyroku skazującego w sprawach pracowniczych, MOPR 2015 nr 4, s. 193 i podane tam orzecznictwo). Stwierdzenie w wyroku przez sąd karny umyślności działania nie stoi na przeszkodzie ustaleniu, że poszkodowany zakład pracy przyczynił się do powstania szkody spowodowanej przez skazanego (por. wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 14 listopada 1990 r., I PR 231/90, LEX nr 1124346). Powołane przykłady eliminują istotę sugerowanego przez skarżącego zagadnienia prawnego w sferze związanej z art. 11 k.p.c. W ustalonych w sprawie okolicznościach jest mowa o wyroku warunkowo umarzającym postępowanie, a ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie na podstawie art. 27 § 1 k.k. - co do popełnienia przestępstwa - nie wiążą z mocy art. 11 k.p.c. sądów w postępowaniu cywilnym (por. uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna z dnia 22 października 1974 r., III PZP 20/74, OSNC 1975 nr 2, poz. 17).

Nie występuje też istotne zagadnienie prawne na tle przepisów postępowania cywilnego. Autor skargi widzi sporną kwestię w materii związanej z wyborem biegłego. Jego zdaniem zgłoszony sprzeciw do konkretnej osoby powinien eliminować ją z grona osób, której powierza się wykonanie opinii. Potwierdzenia takiej optyki skarżący upatruje w art. 279 k.p.c. Pogląd ten, obudowany suponowanym zagadnieniem prawnym, nie jest trafny. Biegły jest wyłączony z mocy ustawy w tych wypadkach, w których wyłączony byłby *ex lege* sędzia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1975 r., II CR 55/75, OSNCP 1976 nr 5, poz. 110). Sąd nie jest związany wnioskiem stron, co do wyboru osoby biegłego, a więc może wybrać do sporządzenia opinii osobę przeciwko, której zaoponowała strona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 254/14, Legalis nr 1200484). W dalszej części skargi widoczne jest negowanie nie tyle osoby biegłego, co też rodzaju jego kwalifikacji (sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu bhp, a strona podnosiła potrzebę powołania biegłego z zakresu bhp – w zakresie robót budowlanych). Stąd bliższy osąd sprawy wymyka się spod kwestii istotnego zagadnienia prawnego.

Skarga kasacyjna nie jest oczywiście uzasadniona z perspektywy zaniechania realizacji funkcji kontrolnej i rozpoznawczej sądu odwoławczego. Przeczy temu sama konstrukcja zaskarżonego orzeczenia. Sąd odwoławczy merytorycznie rozpoznał sprawę, zgodnie z zasadą systemu apelacji pełnej. Dał temu wyraz przez ingerencję w wysokość przyznanych powodowi świadczeń z tytułu wypadku przy pracy. Taki zabieg *a priori* ujawnia uwzględnienie parametrów wynikających z art. 382 k.p.c. Sam fakt, że wynik postępowania nie satysfakcjonuje

strony pozwanej nie prowadzi do oczywistego naruszenia prawa. Oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., II CSK 611/14, Legalis nr 1430479). Idąc tym tokiem rozumowania, nie można podzielić stanowiska skarżącego, w którym odwołuje się do uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1998 r., III CZP 59/98. Zgodnie z powołanym judykatem, sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego postępowania. *Ad casum*, zmiana orzeczenia uwzględniała apelację pozwanego. Zatem nie można mówić o oczywistym naruszeniu prawa przez pryzmat przytoczonej uchwały, gdyż Sąd odwoławczy nie dokonał ustaleń mniej korzystnych w stosunku do sytuacji procesowej pracodawcy. Identycznie rzecz odnosi się do uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07. Oddalenie apelacji nie oznacza złamania tej zasady tylko dlatego, że pozwany nie zgadza się z kierunkiem rozstrzygnięcia spornych kwestii.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz orzekł o kosztach postępowania w oparciu o przepisy art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 2 pkt 5 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 9 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).